

Report 2026:02

Kunnskapsgrunnlag for rullering av veikartet for Lofoten De grønne øyene

Ragnhild Børke

Tittel	Kunnskapsgrunnlag for rullering av veikartet for Lofoten De grønne øyene
Forfattere	Ragnhild Børke
Sammendrag	CICERO senter for klimaforskning har, på oppdrag fra Lofotrådet, gjennomgått norsk og internasjonal klimapolitikk av betydning for programområdene i Veikartet for Lofoten De grønne øyene. I rapporten gjennomgås sentrale internasjonale avtaler, nasjonale klimamål og virkemidler på overordnet nivå og virkemidler som er særlig relevante for programområdene i veikartet for Lofoten De grønne øyene. Koblinger mellom klima-, energi- og arealutfordringer er beskrevet. Rapporten gir også en oversikt over relevante økonomiske støtteordninger.
Kvalitetssikrer	Frode Longva
Utgiver	CICERO
Sted og dato	Oslo, 03.03.2026
Finansieringskilde	Lofotrådet
Oppdragsgiver	Lofotrådet
Prosjekt	Kunnskapsgrunnlag for rullering av veikartet Lofoten De grønne øyene
Prosjektleder	Ragnhild Børke
Forsidebildet	Christian Clauwers / Lofotrådet

Innhold

Sammendrag	2
Innledning	4
1. Overordnede mål og virkemidler i klimapolitikken	5
1.1 Internasjonale avtaler	5
1.2 Norsk klimapolitikk	6
1.3 Sammenhenger mellom klima-, energi- og arealutfordringer	9
1.4 Klimasårbarhet og klimatilpasning	10
2. Gjeldende politikk innenfor programområdene i veikartet for Lofoten De grønne øyene	12
2.1 Bærekraftig kommunal sektor	12
2.2 Lavutslippstransport	13
2.3 Bærekraftig reisemål	15
2.4 Lavutslipps kystfiske og havbruk	15
2.5 Bærekraftig landbruk, natur- og arealforvaltning	16
2.6 Et sirkulært næringsliv	16
3. Oversikt over støtteordninger	18

Sammendrag

CICERO senter for klimaforskning har, på oppdrag fra Lofotrådet, gjennomgått norsk og internasjonal klimapolitikk av betydning for programområdene i Veikartet for Lofoten De grønne øyene.

Internasjonale avtaler legger rammene for det globale miljøarbeidet og for norsk klima- og miljøpolitikk. Gjennom Parisavtalen er verdens land enige om å begrense den globale oppvarmingen til godt under to grader, og helst til 1,5 grad. I Naturavtalen er det blant annet satt mål om å øke arealene med naturlige økosystemer og bruke og forvalte naturmangfold på en bærekraftig måte.

Norge har tre overordnede klimamål: utslippene skal reduseres med 55 prosent innen 2030, 70-75 prosent innen 2035 og 90-95 prosent innen 2050, sammenliknet med 1990. I 2050 skal Norge være et lavutslippssamfunn. Målene kan nås både gjennom utslippsreduksjoner i Norge og ved at Norge sørger for utslippsreduksjoner i andre land. Norge tar del i EUs klimaregelverk og har utslippsforpliktelser gjennom dette.

I klimapolitikken benyttes både økonomiske virkemidler som avgifter og støtteordninger, ulike typer reguleringer, informasjon og avtaler mellom myndighetene og næringslivet. Et sentralt prinsipp i norsk klimapolitikk er at det skal ha en kostnad å slippe ut klimagasser, og klimaavgifter står derfor sentralt i virkemiddelbruken. Støtte til å utvikle og ta i bruk ny teknologi er en annen viktig del av klimapolitikken.

Klima-, energi og arealutfordringer henger sammen. Energipolitikken innebærer avveier mellom kraftmengde, priser og naturinngrep. Det er ventet økning i etterspørselen etter kraft i Norge både fram mot 2030 og på lengre sikt. Samtidig medfører nedbygging av arealer i forbindelse med kraftutbygging både redusert karbonlagring og tap av naturmangfold.

Klimaet endrer seg, og det er satt et nasjonalt mål om at samfunnet og økosystemene skal forberedes på, og tilpasses klimaendringene. Kommunene har en sentral rolle i klimatilpasningsarbeidet, både gjennom samfunns- og arealplanleggingen og gjennom ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap.

Innenfor alle programområdene i veikartet for Lofoten De grønne øyene finnes det utfordringer knyttet til å redusere klimagassutslipp, begrense arealbruk og ha en bærekraftig forvaltning av naturressurser. Virkemiddelbruken i sektorene er særlig rettet inn mot å redusere klimagassutslipp fra bruk av fossil energi, men det er også virkemidler rettet inn mot arealforvaltning, bevaring av natur og bærekraftig næringsutvikling.

Kommuner, næringsliv og organisasjoner kan få økonomisk støtte gjennom en rekke ulike ordninger. I det statlige virkemiddelapparatet er Enova sentralt med tanke på å ta i bruk ny teknologi. Innovasjon Norge har støtteordninger for næringsutvikling, blant

annet knyttet til bioøkonomi og reiseliv. Miljødirektoratet har støtteordninger for klima- og naturtiltak rettet mot kommuner.

Innledning

Lofoten De grønne øyene (DGØ) er et privat-offentlig partnerskap mellom Lofotkraft, Destination Lofoten og Lofotrådet for grønn vekst og omstilling til lavutslippssamfunnet Lofoten innen 2040. Målene for utviklingen er satt inn i Veikartet for Lofoten De grønne øyene, en handlingsplan som er politisk vedtatt i alle seks Lofotkommunene (2022). I 2026 skal veikartet rulleres, og dette notatet er en del kunnskapsgrunnlaget for rulleringen. Notatet er utarbeidet på oppdrag fra Lofotrådet. Oppdraget har bestått i å beskrive nasjonal og internasjonal klima- og miljøpolitikk av betydning for veikartet. Notatet består av tre deler. I første del beskrives de mest sentrale internasjonale avtalene på området, gjeldende overordnet nasjonal klimapolitikk og koblinger til energipolitikken og arealbruk. Vesentlige endringer i politikken siden 2021 er framhevet og forventede endringer fram mot 2030 er omtalt. I andre del beskrives nasjonal klimapolitikk som har betydning for hvert av de seks programområdene som skal inkluderes i det reviderte veikartet. Tredje del er en oversikt over statlige støtteordninger som er relevante for programområdene i Lofoten De grønne øyene.

1. Overordnede mål og virkemidler i klimapolitikken

1.1 Internasjonale avtaler

De overordnede rammene for det internasjonale klimaarbeidet er fastlagt gjennom FNs klimakonvensjon¹. Konvensjonen setter som mål at konsentrasjonen av drivhusgasser i atmosfæren skal stabiliseres på et nivå som vil forhindre farlig, menneskeskapt påvirkning av klimasystemet. Et viktig prinsipp i konvensjonen er at landene har et «felles, men differensiert ansvar» for å begrense klimaendringene, som i praksis betyr at industrialiserte land forventes å gjøre mer enn utviklingsland.

Parisavtalen er en juridisk bindende avtale under Klimakonvensjonen. Den inneholder blant annet målet om å begrense den globale temperaturstigningen til godt under to grader, og helst til 1,5 grad, over før-industrielt nivå. Alle land er forpliktet til å melde inn utslippsmål i form av «nasjonalt fastsatte bidrag». Disse nasjonale utslippsmålene skal gjenspeile landenes høyeste mulige ambisjon. Målene skal oppdateres hvert femte år og innsatsen forventes å øke over tid².

Ulike strategier for å begrense klimaendringene kan ha positiv eller negativ innvirkning på andre miljømål. For eksempel vil strategier som reduserer behovet for nedbygging av natur ofte være positivt for både klima og natur, mens utbygging av fornybar energi kan bidra til reduserte klimagassutslipp, men ha negativ innvirkning på naturmangfold. Utrykket «trippel planetær krise» brukes ofte for å synliggjøre hvordan de tre store globale miljøutfordringene, klimaendringer, tap av naturmangfold og forurensning henger sammen.³ Arealbruksendringer er en viktig årsak til både klimaendringer og tap av naturmangfold, samtidig som klimaendringer også er sentral driver for tap av naturmangfold. Både FNs klimapanel, FNs ressurspanel og det internasjonale naturpanelet har pekt på behovet for å se sammenhengene mellom ulike klima- og naturmål, at bærekraftig arealbruk er nødvendig for både klima og natur, og at en må sikre de beste løsningene for natur og klima.

¹ FNs rammekonvensjon om klimaendring - Lovdata

² Parisavtalen - internasjonal klimaavtale - Store norske leksikon

³ What is the Triple Planetary Crisis? | UNECCC

I 2022 ble Naturavtalen (det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold) vedtatt under FNs biomangfoldkonvensjon. Avtalen har som hovedmål blant annet å øke arealene med naturlige økosystemer, hindre menneskeskapt utryddelse av arter og opprettholde artenes genetiske mangfold, samt å bruke og forvalte naturmangfold på en bærekraftig måte.⁴ I Norge ble avtalen fulgt opp med en stortingsmelding om natur i 2023, som også er Norges handlingsplan etter Naturavtalen.⁵

Internasjonale avtaler medfører forpliktelser for Norge som land, og som regjeringen må følge opp. Selv om de konkrete forpliktelsene ligger til staten, må flere aktører bidra for at man skal lykkes med å nå målene. Mange av de praktiske endringene må skje på lokalt plan, hvor kommuner og lokalt næringsliv er sentrale i å forme omstillingen. Å ha lokale planer og strategier som støtter opp under nasjonale og internasjonale miljømål, kan også bidra til å posisjonere lokale aktører til relevante støtteordninger.

1.2 Norsk klimapolitikk

Mål

Norge har tre overordnede klimamål som er fastsatt i klimaloven⁶:

- Innen 2030 skal utslippene reduseres med minst 55 prosent sammenliknet med utslippene i 1990.
- Innen 2035 skal utslippene reduseres med minst 70-75 prosent sammenliknet med utslippene i 1990.
- I 2050 skal Norge være et lavutslippssamfunn. Utslippene skal reduseres med 90-95 prosent sammenliknet med utslippene i 1990.

Målene for 2030 og 2035 er også meldt inn som Norges nasjonale bidrag under Parisavtalen. Målet for 2035 ble fastsatt i 2025. Systemet i Parisavtalen, og som er gjenspeilet i klimaloven, innebærer at målene skal oppdateres hvert femte år. Det kan altså forventes en ny oppdatering i 2030, med mulig fastsetting av mål for 2040. Målene skal utgjøre en progresjon fra forrige mål og fremme gradvis omstilling from mot 2050.

Norges klimamål skal forstås som at Norge skal *sørge for* utslippsreduksjoner tilsvarende henholdsvis 55 prosent av norske utslipp i 2030 og 70-75 prosent av norske utslipp i 2035, men det er ikke gitt at disse utslippsreduksjonene i sin helhet skal skje i Norge. For oppfyllelsen av 2030-målet, samarbeider Norge med EU. Det innebærer at Norge tar del i EUs klimaregelverk og har utslippsforpliktelser gjennom dette. Disse utslippsforpliktelsene kan nås gjennom utslippsreduksjoner i Norge og gjennom samarbeid med andre land. Samarbeid mellom land betyr at hvis et land kutter utslippene mer enn sine egne forpliktelser, kan de «ekstra» utslippsreduksjonene etter visse regler, og etter avtale mellom landene, overføres til et annet land. Når det gjelder 2035-målet, har regjeringen uttrykt at målet skal nås gjennom en kombinasjon av nasjonale utslippsreduksjoner, samarbeid med EU og kjøp av utslippsreduksjoner utenfor EU/EØS.

Hvorvidt Norge burde ha mål for hvor store utslippsreduksjoner som skal skje i Norge, har vært et mye diskutert tema i norsk klimapolitikk helt siden 1990-tallet. I 2021 satte regjeringen Støre et «omstillingsmål» som besto i å kutte utslippene nasjonalt med 55

⁴ [Konvensjon om biologisk mangfold \(CBD\) og naturavtalen - miljodirektoratet.no](#)

⁵ [Meld. St. 35 \(2023-2024\) - regjeringen.no](#)

⁶ [Lov om klimamål \(klimaloven\) - Lovdata](#)

prosent innen 2030. Dette var et uformelt mål som kom i tillegg til målet i klimaloven. I 2025 varslet imidlertid regjeringen at den gikk bort fra dette målet. Spørsmålet om et mål for nasjonale utslippsreduksjoner sto også sentralt i forkant av fastsettelsen av 2035-målet, men det ble altså ikke satt noe slikt mål i denne sammenhengen. De siste årene har altså politikken gått i retning av mindre tydelige signaler om hvor mye utslippene i Norge skal reduseres.

Nordland fylkeskommune hadde tidligere et mål om 60 prosent utslippsreduksjon innen 2030 sammenliknet med 1990. Dette målet ble opphevet høsten 2024.⁷

Norges tilknytning til EUs klimapolitikk

Norge deltar i EUs klimapolitikk, som har tre pilarer: Den første pilaren er kvotesystemet (ETS). Bedrifter i industrien, luftfarten og deler av sjøfarten er med i kvotesystemet, og må forholde seg til at det vil bli færre utslippskvoter tilgjengelig og at det vil bli dyrere å fortsette å ha utslipp. Hensikten med dette er å gi bedriftene økonomisk insentiv til å gjennomføre klimatiltak. Det er per i dag ikke kvotepliktig industri i Lofoten, men det kan være aktivitet i sjøfart og luftfart som er kvotepliktig.

Den andre pilaren kalles innsatsfordelingen og dekker utslipp fra blant annet transport, jordbruk, bygg og avfallsbehandling. Dette regelverket setter et tak på hvor store utslipp Norge, og hvert av EU-landene, kan ha i disse sektorene. Den tredje pilaren dekker utslipp og opptak fra skog og arealbruk. Også her har Norge og EU-landene krav om hvor store utslipp og opptak de kan ha.

EU-regelverket er viktig for hvordan regjeringen utformer den nasjonale klimapolitikken. Kommuner, bedrifter, jordbrukere og privatpersoner blir berørt indirekte, ved at regjeringen bruker avgifter, regelverk, støtteordninger og så videre for å redusere utslippene slik at forpliktelsene kan overholdes.

Utslippsregnskapet og framskrivninger av utslippene viser at Norge ligger an til å ha større utslipp nasjonalt enn utslippstakene som følger av regelverket både under innsatsfordelingen og i skog og arealbruk, og at Norge dermed vil være avhengig av å bruke «fleksible mekanismer», det vil si samarbeid med andre land for å oppfylle forpliktelsene.⁸

I 2022-2024 ble det vedtatt en rekke endringer og nye elementer i de tre EU-regelverkene omtalt ovenfor. Blant annet ble det satt mer ambisiøse nasjonale utslippsforpliktelser. Noen av endringene er implementert i Norge, mens Norge er i dialog med EU om andre deler. I tillegg til endringene i det overordnede klimaregelverket, har det blitt vedtatt nye og endrede sektorregelverk. De mest relevante endringene omtales i del 2 av notatet.

I 2026 forventes det at det vil bli lagt fram forslag til endringer i kvotesystemet for perioden etter 2030. Det forventes også at det vil komme oppdateringer og endringer av innsatsfordelingen og regelverket for skog og arealbruk for perioden etter 2030. Disse endringene vil ha betydning for hvordan norsk klimapolitikk etter 2030 vil se ut.

Virkemidler

I klimapolitikken benyttes både økonomiske virkemidler som avgifter og støtteordninger, ulike typer reguleringer, informasjon og avtaler mellom myndighetene

⁷ TIL NULL Kvartalsrapport 1 2025.pdf

⁸ [Regjeringens klimastatus og -plan - regjeringen.no](https://regjeringen.no/Regjeringens-klimastatus-og-plan)

og næringslivet. I dette notatet omtales kun de mest sentrale sektorovergrepene virkemidlene, med en vektlegging av støtteordninger. Stortingsmeldingen om klimapolitikk fram mot 2035⁹, som ble lagt fram våren 2025 og Regjeringens klimastatus og -plan¹⁰ beskriver mye av virkemiddelbruken i større detalj.

Prising av utslipp

Et sentralt prinsipp i norsk klimapolitikk er at det skal ha en kostnad å slippe ut klimagasser. Viktige virkemidler basert på dette prinsippet er kvotesystemet og klimaavgifter. I kvotesystemet reduseres antallet kvoter som blir gjort tilgjengelige år for år, og prisen på kvoter forventes å øke. Dersom man fortsetter å redusere kvotetaket i samme takt som i dag etter 2030, vil kvotetaket være netto null innen 2040.

Klimaavgiftene har også økt gradvis. I 2021 varslet regjeringen Solberg en opptrappingsplan for CO₂-avgiften fram mot 2030. Opptrappingen har vært videreført av regjeringen Støre, og høsten 2025 varslet regjeringen gjeldende opptrappingsplan fram til 2030 (2400 kroner i 2025-priser) skal fortsette fram til 2035, slik at avgiften da blir 3400 kroner.¹¹

Det næringsrettede virkemiddelapparatet

Støtte til å utvikle og ta i bruk ny teknologi er en annen viktig del av klimapolitikken. Enova har en særlig sentral rolle i dette. Støtte fra Enova skal redusere risikoen ved å ta i bruk nye teknologier og løsninger. Støtten skal bidra til varige markedsendringer, slik at de løsningene som støttes etter hvert tas i bruk uten statlig støtte. I 2024 ble det utarbeidet ny styringsavtale for Enova, som gjelder for perioden 2025-2028. I avtalen legges det særlig vekt på å støtte utslippsreduksjoner som omfattes av regelverket for innsatsfordelingen. Det er fortsatt mulig å få støtte også til prosjekter i kvotepliktig sektor, men dette har lavere prioritet. Det er også lagt større vekt enn i forrige avtaleperiode på å støtte tiltak som forsterker energisystemet.¹²

Hovedmålene for Enovas aktivitet er følgende:

Enova skal fremskynde utvikling og utbredelse av klima- og energiløsninger som

- 1. særlig reduserer klimagassutslipp under innsatsfordelingsforordningen mot 2030*
- 2. bidrar til et effektivt energisystem og styrker kraft- og effektbalansen*
- 3. gjennom økt innovasjon muliggjør en effektiv klima- og energiomstilling i tråd med lavutslippssamfunnet*

Enovas aktivitet skal innrettes med sikte på å oppnå varige markedsendringer slik at klima- og energiløsninger tilpasset lavutslippssamfunnet på sikt blir foretrukket uten støtte.¹³

Innovasjon Norge skal være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet. Hovedmålet er å utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling og å utløse regionenes næringsmessige muligheter. Under dette har selskapet tre delmål: flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere næringsmiljøer.¹⁴ Innovasjon Norge forvalter tre ordninger som er direkte rettet mot grønn omstilling: miljøteknologiordningen, grønne

⁹ [Meld. St. 25 \(2024-2025\) - regjeringen.no](#)

¹⁰ [Regjeringens klimastatus og -plan - regjeringen.no](#)

¹¹ [Regjeringens klimastatus og -plan - regjeringen.no](#)

¹² [Regjeringens klimastatus og -plan - regjeringen.no](#)

¹³ [Styringsavtale | Enova](#)

¹⁴ [Innovasjon Norge - et særlovsselskap med klare mål | Innovasjon Norge](#)

vekstlån og grønn industrifinansiering. I tillegg skal bærekraft, i form av effekter på mennesker, samfunn og miljø, inkludert klima- og naturrisiko, beskrives og vurderes i alle finansieringssaker.¹⁵

Grønn plattform er en felles konkurransearena i regi av Norges forskningsråd, Innovasjon Norge og Siva. Plattformen skal fremme grønn omstilling fra grunnleggende forskning til kommersialisering og innovasjon.¹⁶

Det næringsrettede virkemiddelapparatet består også av andre aktører som har en rolle i å bidra til grønn omstilling, se Figur 1. I 2025 innførte regjeringen et prinsipp om at prosjekter som mottar støtte gjennom det næringsrettede virkemiddelapparatet, skal ha en plass på veien mot Norges forpliktelser under Parisavtalen og lavutslippssamfunnet i 2050.¹⁷

Gassnova	Enova	Norges Forskningsråd	Innovasjon Norge	Siva	Eksportfinansiering Norge	Nysnø	Investinor
Gassnova har som formål å fremme teknologiutvikling og kompetanseoppbygging for kostnads-effektive og fremtidsrettede løsninger for CO ₂ -håndtering. Gassnova forvalter Demo-delen av CLIMIT programmet, statens eierandel i Teknologisenter Mongstad (TCM) samt følger opp bygge- og driftsfasen av Langskip på vegne av staten. Langskip skal demonstrere at CO ₂ -håndtering er trygt og mulig, samt legge til rette for læring og kostnadsreduksjoner for etterfølgende prosjekter.	Formålet til Enova og Klima- og energifondet er å bidra til å nå Norges klimaforpliktelser, og fremme effektive klima- og energiomstillings-tiltak på veien mot lavutslippssamfunnet. Enova tilbyr støtte med mål om varige markedsendringer.	Forskningsrådet har ansvar for forskning på alle fagområder, med virkemidler rettet mot hele spennet fra grunnforskning til innovasjonsrettet forskning og kommersialisering av forskningsresultater. Forskningsrådet gir blant annet tilskudd til næringsrettet forskning, og har flere porteføljer rettet mot grønn omstilling.	Innovasjon Norge er statens og fylkeskommunens virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet. Selskapet tilbyr næringsrettede virkemidler innenfor finansiering, kompetanse, nettværk, profilering og rådgiving. Noen av virkemidlene er rettet direkte mot grønn omstilling, mens andre er rett mot næringslivet generelt. Bionova er en enhet under Innovasjon Norge og et virkemiddel for satsingen på bioøkonomi og klimatilpassing i jordbruk, skogbruk og havbruksnæringene.	Siva legger til rette for nyskaping gjennom å bygge, eie og utvikle infrastruktur for innovasjon i hele landet. Selskapets virkemidler omfatter blant annet eiendomsinvesteringer, katapultordningen og inkubasjonsprogrammene. Siva skal bidra til utvikling av grønn industri ved å tilrettelegge for industri-tomter.	Eksportfinansiering Norge (Eksfin) forvalter statlige låne- og garantiordninger som skal fremme verdiskapende eksport. I 2023 sluttet Norge seg til «Statement on International Public Support for the Clean Energy Transition» (CETP), og i januar 2025 fikk Eksfin nytt regelverk for finansiering av fossil energi. Eksfin vil ikke lenger tilby finansiering til utbygging av ny infrastruktur til utvinning av olje og gass uten teknologi som fjerner eller reduserer utslipene ved produksjonen betydelig. Eksfin kan finansiere leverandørindustrien for fossil energi, så fremt prosjektet eller selskapet har bruksområder eller aktivitet ut over fossil energi.	Nysnø skal gjennom sine investeringer i selskaper og fond finansiere ny teknologi som bidrar til klimagassreduksjoner og til å akselerere det grønne skiftet. Nysnø har per utgangen av Q3 2024 investert og forpliktet 3,4 mrd. kroner i 23 direkteinvesteringer og 18 fond som direkte eller indirekte bidrar til å redusere klimagassutslipp.	Investinor tilfører kapital til fond og bedrifter i pre-såkn-, såkn- og venturfasesen, etter strenge bærekraftskriterier og skal blant annet prioritere investeringer som bidrar til å redusere miljøbelastning og klimagassutslipp. Selskapet har blant annet investeringer i fornybar energi, bærekraftig transport og matteknologi.
Hovedprinsipp for grønn dreining av det næringsrettede virkemiddelapparatet							

Figur 1: Aktører i det næringsrettede virkemiddelapparatet og deres roller i å tilrettelegge for grønn omstilling. Kilde: Regjeringens klimastatus og -plan 2026.

1.3 Sammenhenger mellom klima-, energi- og arealutfordringer

Høsten 2023 la Klimautvalget 2050 fram sin utredning om veivalg for klimapolitikken mot 2050 og hvordan Norge kan bli et lavutslippssamfunn. Utvalget la stor vekt på at i omstillingen til lavutslippssamfunnet må alle ressurser anses som knappe. Det gjelder for eksempel kraft, areal, kapital og arbeidskraft. Utvalget mente også at alle beslutninger som tas i dag, må baseres på et mål om at så godt som alle klimagassutslipp i Norge må være fjernet for godt innen 2050.¹⁸

Energipolitikken innebærer avveininger mellom kraftmengde, priser og naturinngrep. Det er ventet økning i etterspørselen etter kraft i Norge både fram mot 2030 og på lengre sikt. Dette skyldes blant annet etablering av ny industri og datasentre, elektrifisering på sokkelen og elektrifisering av transportsektoren. Også produksjonen av kraft forventes å øke. Tilgang på kraft er en forutsetning for mange klimatiltak. Samtidig innebærer utbygging av ny kraftproduksjon og nett nedbygging av natur og bruk av arealer og

¹⁵ [Prop. 1 S \(2025-2026\) - regjeringen.no](#)

¹⁶ [Prop. 1 S \(2025-2026\) - regjeringen.no](#)

¹⁷ Prinsippet gjelder alle aktørene i figur 1, samt Design og arkitektur Norge.

¹⁸ [Klimautvalget-2050.pdf](#)

utbygginger kan komme i konflikt med mål om ivaretagelse av naturmangfold og eventuell annen bruk av arealene.

Regjeringens energipolitikk bygger på at tilgang på rikelig med fornybar energi skal være et gode for norske forbrukere og et konkurransefortrinn for norsk industri, og gi grunnlag for industriutvikling og verdiskapning. Regjeringen legger opp til økt fornybar kraftproduksjon, raskere utbyggingstakt for nett og mer energieffektivisering.¹⁹ Det er satt to nasjonale mål for energieffektivisering: 10 TWh redusert energibruk i eksisterende bygg og 30 prosent forbedring i energiintensiteten i fastlandsøkonomien innen 2030 sammenliknet med 2015. Høsten 2023 la regjeringen fram en handlingsplan for energieffektivisering.²⁰ Det er varslet at det skal legges fram en felles stortingsmelding om klima og energi.

Norge har et stort netto opptak av karbon i skog og andre arealer, men de siste 15 årene er dette nettoopptaket betydelig redusert. Nedbygging av arealer, for eksempel til bygninger, veier og annen infrastruktur bidrar til CO₂-utslipp og tap av naturmangfold. Som en oppfølging av naturavtalen har regjeringen satt som mål å *«arbeide for å redusere nedbyggingen av særlig viktige naturarealer innen 2030, og begrense netto tap av særlig viktige naturarealer til et minimum innen 2050. Målet skal oppnås gjennom en deltakende og helhetlig arealplanlegging, med utgangspunkt i lokalt selvstyre og respekt for urfolks rettigheter»*²¹. I Nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging 2023-2027 oppfordrer regjeringen kommunene til å sette seg mål om å redusere nedbyggingen.

1.4 Klimasårbarhet og klimatilpasning

Klimaet endrer seg, og Lofoten er særlig utsatt for havnivåstigning, stormflo og bølgepåslag ved sterk vind. En økning i kraftig nedbør, med tilhørende problemer med overvann og endringer i flomforhold forventes også.²²

Alle aktører, både offentlige og private, har ansvar for å tilpasse seg klimaendringene innenfor sin egen virksomhet. Kommunene skal ta hensyn til behovet for klimatilpasning både i samfunns- og arealplanleggingen, og det er fastsatt retningslinjer for arbeidet i statlige planretningslinjer for klima og energi.²³ Også gjennom ansvaret for samfunnssikkerhet og beredskap, har kommunene en viktig rolle i å håndtere klimaendringer. De helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysene er sentrale med tanke på å identifisere sårbarhet for klimarelaterte hendelser.

Hovedmålet i den nasjonale klimapolitikken er at samfunnet og økosystemene skal forberedes på og tilpasses klimaendringene.²⁴ Mye av det nasjonale arbeidet med klimatilpasning foregår hos de ulike sektormyndighetene, for eksempel arbeider Norges vassdrags- og energidirektorat med flomvern og transportvirksomhetene med klimatilpasning av transportinfrastruktur. På det overordnede planet pågår det for tida arbeid med å etablere et styringssystem for arbeidet med klimatilpasning. En nasjonal klimasårbarhetsanalyse er også under arbeid, og skal blant annet gi mer informasjon om

¹⁹ [Prop. 1 S \(2025-2026\) - regjeringen.no](#)

²⁰ [Prop. 1 S \(2025-2026\) - regjeringen.no](#)

²¹ [Meld. St. 35 \(2023-2024\) - regjeringen.no](#)

²² [Klimaprofil Nordland - Norsk klimaservicesenter](#)

²³ [Statlige planretningslinjer for klima og energi - Lovdata](#)

²⁴ [Meld. St. 26 \(2022-2023\) - regjeringen.no](#)

klimarelatert risiko og sårbarhet innenfor helse, natur og kulturmiljø, infrastruktur og mat.²⁵

²⁵ [Nasjonal klimasårbarhetsanalyse - miljodirektoratet.no](https://miljodirektoratet.no/no/tema/klima/nasjonale-tiltak/nasjonale-tiltak-til-utvikling-og-oppbyggingsplaner-til-2030)

2. Gjeldende politikk innenfor programområdene i veikartet for Lofoten De grønne øyene

2.1 Bærekraftig kommunal sektor

Kommunene har flere roller i klimaarbeidet. Som planmyndighet har kommunen stor innflytelse over omfanget av nedbygging av natur og hvilke typer areal som bygges ut. Gjennom arealplanleggingen legger kommunen også rammer for framtidige reisemønstre og transportløsninger.

I 2025 trådte nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet i kraft. Retningslinjene skal fremme et lavutslippssamfunn gjennom utvikling av bærekraftige, kompakte og attraktive byer og tettsteder. I distriktskommuner med lavt utbyggingspress, lavt folketall og/eller negativ befolkningsutvikling skal retningslinjene særlig bidra til utvikling av levedyktige lokalsamfunn.²⁶ De statlige planretningslinjene for klima og energi ble oppdatert i 2024. Retningslinjene slår fast at hensynet til klima, natur og energi skal ha høy prioritet i sektorenes arbeid.²⁷ I tillegg til de statlige planretningslinjene, gir regjeringen føringer for kommunenes planlegging gjennom nasjonale forventninger. I forventningene for perioden 2023-2027 heter det at hensyn til naturmangfold, omstilling til et klimarobust lavutslippssamfunn, langsiktige arealvurderinger for å minimere arealtapet av natur og helhetlig forvaltning av vannressursene er viktige tema i kommunale planer framover.²⁸

Kommunen har også andre myndighetsoppgaver som kan brukes i klimaarbeidet. Som havnemyndighet kan kommunene differensiere anløpsavgifter og kaivederlag ut fra miljøhensyn. Som landbruksmyndighet kan kommunen innrette støtteordningene de forvalter for å redusere klimagassutslipp. Myndighetsoppgaver etter konsesjonsloven, jordloven og skogbruksloven kan også løses på måter som påvirker klimagassutslipp.²⁹ I

²⁶ [Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet - Lovdata](#)

²⁷ [Statlige planretningslinjer for klima og energi - Lovdata](#)

²⁸ [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 - regjeringen.no](#)

²⁹ [Klimatiltak i Norge: Kunnskapsgrunnlag 2024 - miljodirektoratet.no](#)

2023 ble plan- og bygningsloven endret slik at kommunene fikk et større ansvar for planlegging av vindkraftverk. Høsten 2025 ga regjeringen tilskudd til etablering av et nasjonalt kompetansesenter for vindkraft på land. Senteret skal være en uavhengig kompetansetjeneste som skal veilede kommunene i utbygging av vindkraft.³⁰

Kommunesektoren står for store innkjøp av varer og tjenester. Gjennom å stille klima- og miljøkrav til innkjøpene kan kommunene både bidra til lavere utslipp fra de enkelte innkjøpene og til å skape markeder for nye lavutslippsløsninger. I 2024 trådte skjerpede krav om å vektlegge klima- og miljøhensyn i offentlig innkjøp i kraft. Hovedregelen er nå at klima- og miljøhensyn skal vektes med minst 30 prosent.³¹ Kommunene kan også gå lenger enn minstekravene, blant annet gjennom innovative anskaffelser.³² Direktoratet for forvaltning og økonomistyring gir veiledning om offentlige innkjøp.

Gjennom utføringen av kommunale tjenester og drift og vedlikehold av bygg og eiendom tar kommunen en rekke valg som påvirker klimagassutslipp og energibruk. Eksempler på tiltak som kan gjennomføres i egen virksomhet, er energieffektivisering av bygg, elektrifisering av tjenestekjøretøy og maskiner, forlenget levetid og økt gjenbruk av inventar og matsvinntiltak.³³

Kommunene kan også fungere som samfunnsutvikler, blant annet gjennom å koordinere og være pådriver i prosesser som involverer flere aktører i samfunnet.

Miljødirektoratet har veiledningsmateriale til ulike deler av kommunenes klimaarbeid, både for overordnet klimaplanlegging, arbeidet med å redusere klimagassutslipp fra egen virksomhet og virkemidler kommunene kan bruke for å fremme tiltak for å redusere utslipp i kommunesamfunnet. Miljødirektoratet forvalter også støtteordningen Klimasats, hvor kommunene kan søke om støtte til lokale klimatiltak.³⁴

2.2 Lavutslippstransport

Stortinget har satt som ambisjon at utslippene fra transport skal halveres innen 2030 sammenliknet med 2005. Prinsippet «unngå, flytte, forbedre» (UFF-rammeverket), som indikerer at man bør unngå unødvendig transport, om mulig flytte transporten til et mer miljøvennlig transportmiddel, og dernest forbedre den enkelte transportløsningen ligger til grunn for arbeidet med å redusere utslipp fra transport. Denne tilnærmingen er basert på at redusert transportbehov og transportmiddelskifte ofte adresserer de dypere årsakene til miljøproblemene ved transport, og dermed gir fordeler både i form av reduserte klimagassutslipp, bedre arealbruk, mindre kø osv., mens forbedring av den enkelte transportteknologien reduserer klimagassutslipp, men ofte krever økt bruk av andre ressurser, for eksempel tilgang på kraft.

Nasjonal transportplan 2025-2036 inneholder regjeringens strategi for utviklingen av det samlede transportsystemet. Et av hovedgrepene er at ressursinnsatsen vris fra nye store investeringer til drift og vedlikehold av infrastrukturen og mindre investeringstiltak.³⁵ På lokalt plan krever transportreduksjon og transportmiddelbytte blant annet god areal- og transportplanlegging, og samarbeid mellom myndigheter og ulike transportaktører. Selv

³⁰ [Etablering av kompetansetjeneste for vindkraft - regjeringen.no](https://regjeringen.no)

³¹ [Veileder til regler om klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser - 3. Anskaffelsesforskriften - reglene som gjelder | Anskaffelser.no](https://regjeringen.no)

³² [Hva er innovative anskaffelser? | Anskaffelser.no](https://anskaffelser.no)

³³ [Veileder: Veileder - kommunale innkjøp og anskaffelser med redusert klimafotavtrykk - miljodirektoratet.no](https://miljodirektoratet.no)

³⁴ [Klimasats - støtte til klimatiltak - miljodirektoratet.no](https://miljodirektoratet.no)

³⁵ [Regjeringens klimastatus og -plan - regjeringen.no](https://regjeringen.no)

om behovet for transportreduksjon og transportmiddelbytte er slått fast i politikken, er en betydelig del av virkemidlene rettet mot å forbedre de enkelte transportløsningene.

Sjøfarten står for en stor del av klimagassutslippene i Lofoten. Utslippene skyldes både godstransport, passasjertransport og cruiseskip. Regjeringen har som ambisjon at utslippene fra innenriks sjøfart og fiske skal halveres innen 2030 sammenliknet med 2005.³⁶ Virkemidlene for å redusere utslipp fra sjøfarten har blitt forsterket de siste årene. I 2024 ble utslippene fra store passasjer- og godsskip tatt inn i kvotesystemet. Det forventes også at EU-regelverket FuelEU Maritime vil tre i kraft i Norge i løpet av 2026.³⁷ Dette regelverket stiller blant annet krav om gradvis redusert utslippsintensitet fra skip og om tilgang på landstrøm i større havner. I 2025 trådte også krav om nullutslipp i offentlige anskaffelser av ferjer og ferjetjenester i kraft.³⁸ Enova har flere støtteordninger rettet mot maritim transport. Blant annet kan det gis støtte til batteri i nullutslippsskip og ladeanlegg for fartøy, til fartøy som drives med ammoniakk eller hydrogen og til banebrytende teknologi.³⁹ Fylkeskommunene kan få støtte til lav- og nullutslippshurtigbåter gjennom hurtigbåtprogrammet som forvaltes av Miljødirektoratet.⁴⁰

I veitrafikken har Stortinget satt mål om hvor stor andel av nye kjøretøy som skal være nullutslippskjøretøy. Kjøretøy- og drivstoffavgiftene, samt andre fordeler for elbiler skal bidra til at målene nås. For offentlige innkjøp er det innført krav om nullutslipp for enkelte typer kjøretøy. Regjeringen har varslet at den vil sende på høring et forslag om å la kommunene etablere nullutslippssoner.⁴¹ Enova har støtteordninger for innkjøp av tunge nullutslippskjøretøy og etablering av ladere for tunge kjøretøy. Utslippsfrie anleggsmaskiner støttes også.⁴² Privatpersoner kan få støtte til elektriske mopeder og motorsykler.⁴³

Utslippene fra innenriks luftfart omfattes av kvotesystemet. Regjeringen arbeider med å ta inn i EØS-avtalen EU-regelverket RefuelEU Aviation. Dette regelverket inneholder krav om bruk av bærekraftig drivstoff (biodrivstoff og syntetisk drivstoff). I stortingsmeldingen om luftfarten fra 2023 og i Nasjonal transportplan er det satt mål om å framskynde innfasingen av null- og lavutslippsluftfart i Norge.⁴⁴ Arbeidet med slik teknologi handler per i dag om å utvikle og teste teknologien. På lokalt nivå kan det blant annet arbeides med å unngå unødvendige flyreiser, optimalisering av ruter og logistikk og tilrettelegge for uttesting av nye løsninger.

Bruk av biodrivstoff blir fremmet både i veitrafikken, sjøfart og i maskiner gjennom omsetningskrav for biodrivstoff. Miljødirektoratet og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring anbefaler ikke offentlige innkjøpere å stille egne krav om biodrivstoff da de har vurdert at dette har liten effekt.⁴⁵

³⁶ [Regjeringens klimastatus og -plan - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/klimastatus-og-plan/id2844444)

³⁷ [FuelEU Maritime trer ikke i kraft i Norge enda - Sjøfartsdirektoratet](https://www.sjofartsdirektoratet.no/nyheter/fuelEU-Maritime-trer-ikke-i-kraft-i-Norge-enda)

³⁸ [Fra 1. januar blir det nullutslippsskrav i offentlige anskaffelser av ferjer og ferjetjenester - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/nyheter/2024/01/fra-1-januar-blir-det-nullutslippsskrav-i-offentlige-anskaffelser-av-ferjer-og-ferjetjenester/id2844444)

³⁹ [Maritim transport | Enova](https://www.enova.no/tema/maritim-transport)

⁴⁰ [Regjeringen vil videreføre satsingen på grønne hurtigbåter - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/nyheter/2024/01/regjeringen-vil-videreføre-satsingen-på-grønne-hurtigbåter/id2844444)

⁴¹ [Regjeringen vil la byer få innføre nullutslippssoner - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/nyheter/2024/01/regjeringen-vil-la-byer-få-innføre-nullutslippssoner/id2844444)

⁴² [Landtransport | Enova](https://www.enova.no/tema/landtransport)

⁴³ [Tema: Klimavennlig transport | Enova](https://www.enova.no/tema/klima-og-energi)

⁴⁴ [Regjeringens klimastatus og -plan - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/klimastatus-og-plan/id2844444)

⁴⁵ [Drivstoffmatrise for tunge køretøy til vegtrafikk | Anskaffelser.no](https://www.anskaffelser.no/tema/drivstoffmatrise-for-tunge-koeretoey-til-vegtrafikk)

2.3 Bærekraftig reisemål

Reiseliv 2030⁴⁶ trakk fram grønn omstilling som en av hovedutfordringene for reiselivet. Næringen har mål om å vokse, og samtidig redusere klimagassutslippene i tråd med nasjonale mål. Transportutslipp utgjør en stor del av klimagassutslippene fra reiselivet, herunder både flytrafikk, sjøfart og bil- og busstrafikk. Cruisetrafikken er særlig utslippsintensiv. Analysen fra Reiseliv 2030 viser til UFF-rammeverket (se avsnittet om lavutslippstransport) som relevant også for transport i reiselivet. For eksempel vil en vridning fra geografisk fjerne til geografisk nære markeder redusere transportbehovet. Strategigruppen anbefalte flere tiltak for å få bedre kunnskap om grønn omstilling i reiselivet, blant annet å etablere piloter for å teste ut grønne transportkonsepter som kan erstatte behovet for fly eller privatbil.⁴⁷

Reiselivet medfører press på arealbruk gjennom behov for overnattingskapasitet, andre bygninger og infrastruktur. Naturbasert reiseliv kan også legge press på økosystemer og arter. Samtidig kan det oppstå konflikter mellom reiselivet og annen næringsutvikling basert på naturressursene, ikke minst utbygging av fornybar energi og kraftnett.

Lofoten deltar i merkeordningen for Bærekraftig reisemål som forvaltes av Innovasjon Norge. Lofotkommunene ble første gang sertifisert som Bærekraftig reisemål i 2020, og deretter re-sertifisert i 2024, med høy score som viste forbedring på indikatorene. Merkeordningen er et styringssystem for reisemål som ønsker å jobbe langsiktig med bærekraft i reiselivet. Ordningen inneholder ulike verktøy for styring av det lokale reiselivet og muligheter for å få støtte til gjennomføring av aktiviteter.⁴⁸

2.4 Lavutslipps kystfiske og havbruk

Fiskeri- og havbruksnæringen har klimagassutslipp fra bruk av drivstoff. For havbruksnæringen kan også utslipp i produksjonen av fiskefôr (ofte i utlandet) være betydelige, og det kan være interessekonflikter knyttet til alternative anvendelser av arealene. Kystfisket kan være sårbart for endringer i fiskebestanden som følge av klimaendringer.

Våren 2025 la regjeringen fram en stortingsmelding om havbruket. I meldingen foreslås et mer helhetlig system for forvaltningen av akvakulturnæringen, med miljø, fiskehelse og fiskevelferd.⁴⁹

I 2024 ble det inngått et klimapartnerskap mellom regjeringen og maritim sektor. Organisasjoner fra sjøtransport og fiskeflåten deltar i partnerskapet, som skal skape en plattform for samarbeid om den grønne omstillingen til havs.⁵⁰ Regjeringen har varslet at den vil gjennomgå det regulatoriske rammeverket for fiskefartøy for å gi flåten bedre insentiver til å omstille seg, blant annet med tanke på å muliggjøre økt innfasing av nye teknologier og drivstoff.⁵¹

I 2025 ble det innført CO₂-avgift for fiske og fangst. Avgiften er på 25 prosent av den generelle satsen på CO₂-avgiften og det ble varslet at den gradvis skulle trappes opp. I budsjettet for 2026 ble avgiftsnivået likevel holdt på 25 prosent av generell sats, men begrunnelse i faren for karbonlekkasje. Avgiftskostnadene blir kompensert gjennom en

⁴⁶ Økt kunnskap for et mer bærekraftig reiseliv - regjeringen.no

⁴⁷ Reiseliv 2030

⁴⁸ Merket for Bærekraftig reisemål | Innovasjon Norge

⁴⁹ Meld. St. 24 (2024-2025) - regjeringen.no

⁵⁰ Regjeringens klimastatus og -plan - regjeringen.no

⁵¹ Meld. St. 25 (2024-2025) - regjeringen.no

egen kompensasjonsordning. I 2026 ble denne ordningen styrket og utvidet.⁵² Fiskeflåten og fartøy som brukes i akvakultur er omfattet av støtteordningene til Enova rettet mot sjøfart (se kapittelet om Lavutslippstransport).

Et forslag om klimagassreduksjoner for arbeids- og passasjerfartøy i akvakulturnæringen har vært på høring.⁵³ Forslaget innebærer krav om at minst 90 prosent av energiforbruket til fartøy under 24 meter skal være utslippsfritt.

2.5 Bærekraftig landbruk, natur- og arealforvaltning

Intensjonsavtalen mellom jordbruksorganisasjonene og regjeringen om å redusere klimagassutslippene i jordbruket står sentralt i klimapolitikken rettet mot jordbruket. Avtalen løper fram til 2030, men regjeringen har signalisert at den vil vurdere å invitere jordbrukets organisasjoner til forhandlinger om en avtale for perioden etter 2030.⁵⁴

Støtteordninger til jordbruket finnes særlig gjennom jordbruksavtalen. Klima og miljø har gradvis blitt tillagt større vekt i avtalen, og det er signalisert at dette skal fortsette. Vridning av jordbruksavtalen i klima- og miljøvennlig retning kan innebære interessekonflikter knyttet til hvilke typer produksjon, bruksstørrelse osv. som tjener på en slik vridning. Det finnes også støtteordninger for investeringer i fornybar energi i landbruket gjennom Bionova.

Bærekraftig forvaltning av natur og arealer er en forutsetning for å nå både klima- og naturmålene, herunder å hindre nedbygging av natur. I stortingsmeldingen om natur ble det satt mål om å redusere nedbyggingen av særlig viktige naturarealer innen 2030, og begrense tap av særlig viktige naturarealer til et minimum innen 2050. Regjeringen slo fast at målet skal oppnås gjennom en deltakende og helhetlig arealplanlegging, med utgangspunkt i lokalt selvstyre og respekt for urfolks rettigheter.⁵⁵ Kommunene har en helt sentral rolle i arealforvaltningen, og det kan være en utfordring at kommunene til dels «konkurrerer» om å tiltrekke seg næringsvirksomhet og innbyggere gjennom å tilby arealer. Regjeringen har også fastsatt visse prinsipper for arealforvaltningen. Blant annet legges tiltakshierarkiet til grunn, det vil si at man ved nye utbygginger bør velge en lokalisering og utbyggingsløsning som unngår negativ påvirkning på natur og landbruksarealer, deretter begrense konsekvensene som ikke kan unngås og istandsette arealene i etterkant av utbyggingen, og som en siste utvei, kompensere for tapet av natur og landbruksarealer. Et annet prinsipp gjelder prioriterte utbyggingsformål, hvor arealer til fornybar kraftproduksjon, kraftledninger, forsvarsformål og samfunnskritisk digital infrastruktur framheves.⁵⁶

Tareskog langs kysten kan spille en viktig rolle i å binde og lagre karbon. Kunnskapen om dette er foreløpig begrenset, men det foregår forskning på feltet.⁵⁷

2.6 Et sirkulært næringsliv

En sirkulær økonomi vil bidra til å redusere behovet for uttak av jomfruelige råvarer, både fra fornybare og ikke-fornybare kilder. Uttak av naturressurser beslaglegger ofte betydelige arealer og FNs ressurspanel har pekt på forbruk av naturressurser som en av

⁵² [Øker CO2-kompensasjonen til fiskeflåten og avvikler drivstofftilskuddet til kystreflåten - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/Øker-CO2-kompensasjonen-til-fiskeflåten-og-avvikler-drivstofftilskuddet-til-kystreflåten-/doc1022222)

⁵³ [Høring om forslag til forskrift om klimagassreduksjoner for arbeids- og passasjerfartøy i akvakulturnæring - Sjøfartsdirektoratet](https://www.sjofartsdirektoratet.no/Horing-om-forslag-til-forskrift-om-klimagassreduksjoner-for-arbeids-og-passasjerfartoy-i-akvakulturnaring-)

⁵⁴ [Regjeringens klimastatus og -plan - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/Regjeringens-klimastatus-og-plan-/doc1022222)

⁵⁵ [Meld. St. 35 \(2023-2024\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/Meld-St-35-(2023-2024)-/doc1022222)

⁵⁶ [Meld. St. 35 \(2023-2024\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/Meld-St-35-(2023-2024)-/doc1022222)

⁵⁷ [Norsk tareskog er et stort karbonlager - men trues av klimaendringer | Havforskningsinstituttet](https://www.havforskning.no/Norsk-tareskog-er-et-stort-karbonlager-men-trues-av-klimaendringer/)

de viktigste driverne bak både klimagassutslipp, forurensing og tap av naturmangfold. Økt grad av sirkularitet i næringslivet kan derfor bidra positivt til flere miljømål.

Regjeringen la fram en handlingsplan for sirkulær økonomi i 2024. Regjeringens visjon er at Norge skal være et foregangsland i utviklingen av en grønn, sirkulær økonomi som reduserer den samlede miljø- og klimabelastningen og skaper nye arbeidsplasser i hele landet. I planen pekes det blant annet på økt bruk av offentlige anskaffelser for å etterspørre sirkulære løsninger, standardisering, merkeordninger og digitalisering som støtter ombruk og gjenvinning, og bedre bruk av økonomiske virkemidler.⁵⁸ Som oppfølging av handlingsplanen ble det satt ned en ekspertgruppe som i 2025 foreslo flere nye tiltak, blant annet bransjeordninger, økt produsentansvar og avgifter som støtter opp under gjenbruk og avfallsreduksjon.⁵⁹

Det ble etablert et samfunnsoppdrag for sirkulær økonomi i 2025. Hovedmålet for samfunnsoppdraget er at Norge i 2035 skal ha oppnådd en betydelig økning i ombruk, reparasjoner og deling av knappe ressurser. Det legges vekt på delingsløsninger i lokalsamfunnene og at bedrifter i større grad deler på knappe ressurser som råvarer, energi og areal gjennom såkalte industrielle symbioser. Landbruk og havbruk trekkes fram som næringer hvor det er ønskelig med økt sirkulær utnyttelse av bioressurser, herunder fosfor- og nitrogenoverskudd.⁶⁰

⁵⁸ [Handlingsplan for en sirkulær økonomi - regjeringen.no](https://regjeringen.no)

⁵⁹ [Ekspertgruppe foreslår nye tiltak for å redusere forbruk - regjeringen.no](https://regjeringen.no)

⁶⁰ [Samfunnsoppdraget for sirkulær økonomi - regjeringen.no](https://regjeringen.no)

3. Oversikt over støtteordninger

Nedenfor følger en oversikt over statlige støtteordninger knyttet til satsingsområdene i Lofoten de grønne øyene.

Støtteordning	Kort forklaring	Målgruppe	Lenke til mer informasjon
Klimasats	Støtte til klimatiltak	Kommuner og fylkeskommuner	Klimasats - støtte til klimatiltak - miljodirektoratet.no
Natur-programmet	Støtte til naturbaserte løsninger	Kommuner, fylkeskommuner, forskningsmiljøer, interesseorganisasjoner	Søk om støtte til naturbaserte løsninger - miljodirektoratet.no
Tilskudd til klimatilpasning		Kommuner og fylkeskommuner	Tilskudd til klimatilpasning - miljodirektoratet.no
Tilskudd til tiltak mot marin forsøpling		Frivillige organisasjoner, private og offentlige virksomheter	Tilskudd til tiltak mot marin forsøpling - Søknadssenter
Naturesats	Tilskudd til arbeid med å ivareta naturmangfold	Kommuner og fylkeskommuner	Naturesats - Tilskudd til arbeid med å ivareta naturmangfold - Søknadssenter
Tilskudd til naturrestaurering		Kommuner, fylkeskommuner, organisasjoner, private tiltakshaver	Tilskudd til naturrestaurering - Søknadssenter
Tilskudd til å ivareta natur		Privatpersoner, kommuner, organisasjoner, virksomheter	Tilskudd til tiltak for å ivareta natur - Søknadssenter
Sikring av friluftslivsområder		Kommuner	Sikring av friluftslivsområder (kap. 1420 post 30) - Søknadssenter
Kartlegging av friluftslivsområder	Tilskudd til kartlegging / verdsetting av friluftslivsområder og ferdselsåreplaner	Kommuner og fylkeskommuner	Tilskudd til kartlegging/verdsetting av friluftslivsområder og ferdselsåreplaner - Søknadssenter
Hurtigbåt-programmet	Støtte til lav- og nullutslipps hurtigbåter	Fylkeskommuner	Klimasats - Hurtigbåtprogrammet - Søknadssenter

Støtteordning	Kort forklaring	Målgruppe	Lenke til mer informasjon
Enova: Maritim transport	Flere støtteprogrammer til lav- og nullutslippsfartøy og ladeinfrastruktur	Private og offentlige virksomheter	Maritim transport Enova
Enova: Landtransport	Flere støtteprogrammer for tyngre kjøretøy og anleggsmaskiner	Private og offentlige virksomheter	Landtransport Enova
Enova: Biogass og	Støtteprogram for biogassproduksjon	Private og offentlige virksomheter	Biogass Enova
Enova: Bygg og anlegg	Flere støtteprogrammer for energi- og materialbruk i yrkesbygg	Private og offentlige virksomheter	Bygg og eiendom Enova
Verdiskapning på kulturmiljø-området	Tilskudd til verdiskapingsprosjekter for kulturmiljøer i landbruket eller langs kysten	Private og offentlige virksomheter mv.	Tilskudd til verdiskapingsarbeid på kulturmiljøområdet - Riksantikvaren
Kulturmiljø-kompetanse i kommunene		Kommuner, fylkeskommuner	Tilskudd til kulturmiljøkompetanse i kommunene (KIK) - Riksantikvaren
Tilskudd til investering i effektive og miljøvennlige havner		Private og offentlige havneiere	Tilskudd til investering i effektive og miljøvennlige havner Kystverket - tar ansvar for sjøveien
Tilskudd til kommunale fiskerihavnetiltak		Kommuner	Tilskudd til kommunale fiskerihavnetiltak Kystverket - tar ansvar for sjøveien
Innovasjon Norge: Merket for bærekraftig reisemål		Reisemål	Merket for Bærekraftig reisemål Innovasjon Norge
Innovasjon Norge: Finansiering av reiselivsaktiviteter	Lån, tilskudd og garantier til reiselivsnæringen	Virksomheter	Finansiering av reiselivsaktiviteter Innovasjon Norge
Regionalt miljøtilskudd i jordbruket		Jordbrukere	Miljøtiltak i jordbruket Statsforvalteren i Nordland
Tilskudd til jordbruket	Flere tilskuddsordninger, blant annet til å levere husdyrgjødsel til biogassanlegg, spesielle miljøtiltak og ivaretagelse av kulturlandskap	Jordbrukere	Altinn - Miljøtilskudd i jordbruket
Regionale tilretteleggings-midler i landbruket	Regional tilrettelegging i landbruket skal legge til rette for regional næringsutvikling og rekruttering og kompetanseheving med mål om å styrke verdiskapningen i landbruket.	Kommuner, virksomheter mv.	Årets tildeling av Regionale tilretteleggingsmidler i landbruket - 2025 - Nordland fylkeskommune

Støtteordning	Kort forklaring	Målgruppe	Lenke til mer informasjon
Bionova	Flere programmer innen effektiv ressursbruk og reduksjon av klimagassutslipp i jordbruk, skogbruk og havbruk.	Virksomheter	Bionova - fornybar energi, bioøkonomi og teknologi Innovasjon Norge
Grønt risikolån	Risikolån for klima- og miljøvennlige investeringer	Virksomheter	Grønt risikolån Innovasjon Norge
Tilskudd til bioøkonomi-prosjekter	Tilskudd til næringsutvikling basert på jord, skog og hav	Virksomheter	Tilskudd til bioøkonomi-prosjekter Innovasjon Norge
Tilskudd til sirkulære verdikjeder	Samarbeids-prosjekter for sirkulære verdikjeder	Virksomheter	Tilskudd til sirkulære verdikjeder Innovasjon Norge

CICERO ble etablert i 1990 av den norske regjeringen med mandat til å utvikle kunnskapsgrunnlaget i nasjonal og internasjonal klimapolitikk. I dag er CICERO en uavhengig forskningsstiftelse med ca. 100 ansatte og over 100 millioner kroner i årlig omsetning.

CICERO bidrar til omstilling gjennom forskning, analyse, rådgivning og informasjon om klimarelaterte globale miljøspørsmål og internasjonal klimapolitikk. Målet er å generere kunnskap som bidrar til å redusere klimaproblemet og styrke det internasjonale klimasamarbeidet.

CICERO er internasjonalt anerkjent som et ledende institutt for klimaforskning. Seks av instituttets forskere bidro til å skrive den sjette hovedrapporten fra FNs klimapanel, og fler enn 25 av våre forskere har bidratt til klimapanelets rapporter siden 1992. CICERO leder og deltar i store EU- og nasjonale forskningsprosjekter som involverer et bredt spekter av samfunnsaktører.